A Magyar Nemzeti Bank 7/2026. (VI.25.) számú ajánlása az 575/2013/EU rendelet szerinti kapcsolatban álló ügyfelek csoportja (ügyfélcsoport) fogalmának meghatározásáról

I. Az ajánlás célja és hatálya

Az ajánlás célja a hitelintézetekre vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló 2013. június 26-i 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: CRR) 4. cikk (1) bekezdés 39. pontja szerinti kapcsolatban álló ügyfelek csoportja (ügyfélcsoport) fogalmának meghatározásával kapcsolatban a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) elvárásainak megfogalmazása, és ezzel a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, valamint a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése.

Az ajánlás kidolgozása során figyelembevételre került az 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a kapcsolatban álló ügyfelek csoportjainak azonosítására vonatkozó feltételek teljesülésének körülményeit meghatározó szabályozástechnikai standardok tekintetében történő kiegészítéséről szóló, 2023. december 6-i (EU) 2024/1728 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet, valamint az Európai Bankhatóság (a továbbiakban: EBH) EBA/GL/2017/15 számú, az 575/2013/EU rendelet 4. cikke (1) bekezdésének 39. pontja szerinti kapcsolatban álló ügyfelekről szóló iránymutatása[1].

Az ajánlás címzettjei a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.), valamint a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bszt.) szerinti, magyarországi székhellyel rendelkező hitelintézet és befektetési vállalkozás, továbbá az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes más államon kívüli országban székhellyel rendelkező (harmadik országbeli) hitelintézet és befektetési vállalkozás magyarországi fióktelepe (a továbbiakban együtt: intézmény).

II. Értelmező rendelkezések

1. Eltérő rendelkezés hiányában az ajánlásban használt fogalmak a CRR-ben, a Hpt.-ben és a Bszt.-ben meghatározott jelentéssel bírnak.

III. Az ügyfélcsoport fogalom használata

2. Az ajánlásban a CRR 4. cikk (1) bekezdés 39. pontja szerinti kapcsolatban álló ügyfelek csoportja (ügyfélcsoport) fogalmának meghatározására meghatározott eljárások alkalmazását az MNB az alábbiakban felsorolt szabályok tekintetében várja el:

---

[1] (https://www.eba.europa.eu/documents/10180/2135623/Guidelines+on+connected+clients+%28EBA-GL-2017-15%29_HU.pdf/02242d98-08b2-4877-b96d-b9adf9821f92)

a) a CRR 123. cikk (1) bekezdés c) pontja és a 147. cikk (5) bekezdés a) pont ii. alpontja esetén a lakossági kitettségi osztályba való besorolás feltételeinél,
b) a CRR 172. cikk (1) bekezdés d) pontja esetén a minősítési rendszerek kifejlesztése és alkalmazása során,
c) a CRR 395. cikk (1) bekezdése esetén a nagykockázat-vállalási korlátnak való megfelelés tekintetében,
d) a CRR 428. cikk (1) bekezdés g) pont ii. alpontja esetén a felügyeleti jelentéstételi kötelezettség alá eső stabil forrásellátást igénylő tételek meghatározásánál,
e) a CRR 501. cikk (2) bekezdés c) pontja esetén a kis- és középvállalkozásokkal szembeni kitettségekre vonatkozó kedvezményes 0,7619 szorzótényező alkalmazhatóságával kapcsolatban,
f) a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK irányelv módosításáról, a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2013. június 26-i 2013/36/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv és a CRR felhatalmazása alapján kiadott bizottsági rendeletek (technikai sztenderdek) és az MNB azon ajánlásainak alkalmazásakor, ahol ezek az ügyfélcsoport fogalmat használják (pl. likviditási jelentések).

3. Az MNB elvárja, hogy az intézmény az ügyfélcsoportba sorolást minden olyan személyre és szervezetre vonatkozóan végezze el, amellyel szemben a CRR szerinti kitettsége áll fent, vagy amellyel kockázatvállalással járó szerződés kötését tervezi.

IV. Ellenőrzésen keresztül kapcsolatban álló ügyfelek csoportjai

4. Az MNB a CRR 4. cikk (1) bekezdés 39. pont a) alpontjának alkalmazásához kapcsolódóan elvárja, hogy az intézmény ügyfélcsoportként, és így egyetlen kockázati tényezőként kezeljen két vagy több ügyfelet, ha azok között ellenőrzési kapcsolat áll fenn. Az MNB elvárja továbbá, hogy az intézmény az ellenőrzési kapcsolat fennállásának vizsgálata során legalább a cégnyilvántartással kapcsolatban nyilvánosan elérhető adatbázisok információit kérdezze le és használja fel. Az ellenőrzési kapcsolat fennállását elsősorban a nyilvánosan hozzáférhető adatbázisok, az ügyfelek ellenőrzési kapcsolatra vonatkozó nyilatkozatai, valamint a kockázatvállalási döntéshez bekért információk alapján célszerű vizsgálni.

5. Kivételes esetben, amikor az intézmény bizonyítani tudja, hogy az ügyfelek a közöttük fennálló ellenőrzési kapcsolat ellenére sem képeznek egyetlen kockázati tényezőt, az intézmény eltekinthet az egy ügyfélcsoportként való kezeléstől. Ilyen esetben elvárt, hogy az intézmény részletesen és átfogóan dokumentálja az ezt igazoló körülményeket. Az MNB megítélése szerint ezen kivételszabály kizárólag az értékpapírosítással összefüggésben alkalmazható, tekintettel arra, hogy az értékpapírosítást kezdeményező szervezet irányítása alatt álló különleges célú gazdasági egység teljesen elkülönül az értékpapírosítás kezdeményezőjétől, és annak fizetésképtelenségi eljárásába nem bevonható – vagyis a kockázatok nem terjedhetnek át az ügyfélre, és ennélfogva a különleges célú gazdasági egység, valamint az azt irányító szervezet nem képez egyetlen kockázati tényezőt (lásd a melléklet C.1. példáját).

6. Az MNB elvárása szerint az intézmény a CRR 4. cikk (1) bekezdés 37. pontjában meghatározott ellenőrzés fogalmát az ügyfélcsoportok beazonosítása során az alábbiak szerint alkalmazza.

a) Az intézmény a 2013/34/EU irányelv[2] 22. cikk (1) és (2) bekezdésében meghatározott, az anyavállalat és annak leányvállalatai közötti ellenőrzési kapcsolatot veszi alapul azon ügyfeleire vonatkozóan, amelyek összevont éves pénzügyi beszámolóikat a 2013/34/EU irányelvet átültető nemzeti szabályoknak megfelelően készítik[3]. Az intézmény az ilyen ügyfeleit azok összevont éves pénzügyi beszámolói alapján sorolja be csoportokba. Az ellenőrzési viszony meglétét ennek megfelelően annak a tagállamnak a 2013/34/EU irányelvet átültető nemzeti szabályai alapján célszerű értelmezni, amelyben az intézmény ügyfeleinek összevont éves beszámolót kell készíteniük.
b) Azon ügyfelekre vonatkozóan, amelyek összevont éves pénzügyi beszámolóikat az 1606/2002/EK rendelettel[4] összhangban, a nemzetközi számviteli standardoknak megfelelően készítik el, az intézménynek az anyavállalat és annak leányvállalatai között a nemzetközi számviteli standardok szerint fennálló ellenőrzési kapcsolatot célszerű alapul vennie. E célból az intézménynek az ügyfeleit azok összevont éves pénzügyi beszámolói alapján indokolt csoportokba sorolnia.
c) Az intézménynek azon ügyfeleire vonatkozóan, amelyekre az a) és b) pont nem alkalmazható (pl. természetes személy, központi kormányzat és azon ügyfél, amely összevont éves pénzügyi beszámolóját egy harmadik ország számviteli szabályainak megfelelően készíti), ellenőrzésen alapuló kapcsolatnak indokolt tekintenie mindazokat, amelyek esetén bármely természetes vagy jogi személy és az adott vállalkozás közötti kapcsolat hasonló az a) és b) pontban meghatározott, anyavállalat és leányvállalat között fennálló kapcsolathoz.

7. A 6. pontban foglaltak vizsgálata során az MNB elvárja, hogy az intézmény a következő kritériumok bármelyikének teljesülését ellenőrzési kapcsolat fennállásának tekintse:

a) egy másik vállalkozásban a részvényesek vagy tagok szavazati jogainak többségével való rendelkezés;
b) jogosultság vagy képesség egy másik vállalkozásban az igazgatási, irányító vagy felügyelő testületi tagok többségének kinevezésére vagy visszahívására;
c) jogosultság vagy képesség meghatározó befolyást gyakorolni egy másik vállalkozás felett szerződésben, alapító okiratban vagy alapszabályban foglaltak szerint.

8. Az ellenőrzés egyéb lehetséges mutatói, amelyeket az intézménynek indokolt figyelembe vennie a 6. pontban foglaltak vizsgálata során:

a) egy szervezet stratégiájának meghatározására vagy tevékenységének irányítására vonatkozó hatáskör;

---

[2] A meghatározott típusú vállalkozások éves pénzügyi kimutatásairól, összevont (konszolidált) éves pénzügyi kimutatásairól és a kapcsolódó beszámolókról, a 2006/43/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 78/660/EGK és a 83/349/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2013. június 26-i 2013/34/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv

[3] Magyarországon a 2013/34/EU irányelvben megfogalmazott ellenőrzési kapcsolat fennállását a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 3. § (2) bekezdés 1. pontjában meghatározottak szerint kell értelmezni.

[4] A nemzetközi számviteli standardok alkalmazásáról szóló 2002. július 19-ei 1606/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet

b) alapvető fontosságú tranzakciókra – például nyereség vagy veszteség átruházására – vonatkozó mérlegelési jogkör;
c) jog vagy képesség a gazdálkodó szervezet irányításának más szervezetekével történő összehangolására egy közös cél elérése érdekében (pl. amikor ugyanazon természetes személyek vesznek részt két vagy több szervezet vezetőségében vagy igazgatótanácsában);
d) egy másik szervezetben több, mint 50%-os tulajdoni részesedéssel való rendelkezés.

9. Tekintettel arra, hogy az ellenőrzési kapcsolat fennállására vonatkozó vizsgálat döntő tényezői a számviteli jogszabályokban előírt, anyavállalat és leányvállalat közötti kapcsolaton, továbbá a 6. pont a)–c) alpontjában meghatározott mutatókon alapulnak, az intézménynek akkor is egy ügyfélcsoportba szükséges sorolnia két vagy több ügyfelet a jelen ajánlásban hivatkozott ellenőrzési kapcsolat fennállása következtében, ha ezek az ügyfelek azért nem szerepelnek ugyanazon összevont éves pénzügyi beszámolóban, mert a vonatkozó számviteli szabályok szerint összevont éves pénzügyi beszámolóba történő bevonás alól mentességet élveznek (pl. a 2013/34/EU irányelv 23. cikkének rendelkezései alapján).

10. Az intézménynek attól függetlenül is egymással kapcsolatban álló ügyfelekként indokolt kezelnie két vagy több ügyfelet az ügyfelek között fennálló ellenőrzési kapcsolat következtében, ha az ügyfelekkel szembeni kitettségek mentességet élveznek a nagykockázat-vállalási korlát alkalmazása alól a CRR 400. cikk (1) és (2) bekezdésében meghatározottak, vagy a CRR 493. cikk (3) bekezdését végrehajtó nemzeti szabályok[5] alapján.

11. Elvárt, hogy az intézmény egymással kapcsolatban álló ügyfeleknek tekintse az ügyfeleit abban az esetben is, ha két vagy több ügyfele ellenőrzési típusú kapcsolattal függ egy szervezettől, még akkor is, ha ez a szervezet nem ügyfele az intézménynek.

12. Az MNB elvárja, hogy az intézmény a közvetett tulajdonoson keresztül megvalósuló ellenőrzési típusú függőség vizsgálatakor az alábbiakat vegye figyelembe.

Amennyiben mind a közvetett tulajdonnal rendelkező vállalkozást, természetes személyt, mind a köztes vállalkozást illetően megállapításra kerül, hogy azok a 6–8. pont értékelése alapján ellenőrzést gyakorolnak az általuk közvetlenül tulajdonolt vállalkozásra, az ellenőrzési kapcsolat a közvetett tulajdonnal rendelkező vállalkozás, természetes személy és a közvetett tulajdonlással érintett vállalkozás között is fennáll.

13. A befektetési jegyeken keresztül fennálló kitettségek esetében a CRR harmadik rész II. cím 2. fejezetében foglalt kitettség beazonosítási szabályokon túl, az ellenőrzési és gazdasági függőséget a befektetési alapok esetében is vizsgálni szükséges, alapkezelési szabályzatok, háttérmegállapodások, szerződések vagy egyéb vonatkozó információt tartalmazó dokumentumok alapján. Az intézménynek az információk kiértékelése alapján szükséges mérlegelnie a konstrukcióban részt vevő szereplők ügyfélcsoportba sorolását, illetve vizsgálnia ezen szereplők további esetleges kapcsolódását az intézmény(csoport) egyéb meglévő ügyfeleihez, ügyfélcsoportjaihoz, az általános ügyfélcsoportképzési előírásokat figyelembe véve.

[5] Magyarországon a nagykockázat-vállalási korlátok alóli mentesítéseket a Hpt. 302. §-a tartalmazza.

V. Alternatív módszer központi kormányzatokkal szembeni kitettségekre vonatkozóan

14. A CRR 4. cikk (1) bekezdés 39. pontja szerinti „kapcsolatban álló ügyfelek csoportja” fogalommeghatározással összhangban az intézmény minden egyes, a központi kormányzat közvetlen ellenőrzése alatt álló vagy azzal közvetlenül összekapcsolódó személy esetében külön vizsgálhatja a kapcsolatban álló ügyfelek csoportjának meglétét („alternatív módszer”)[6].

15. Ugyanezen rendelkezés lehetővé teszi az alternatív módszer részleges alkalmazását, azaz a központi kormányzat által közvetlenül ellenőrzött, illetve a központi kormányzattal közvetlenül összekapcsolódó természetes vagy jogi személyek külön történő vizsgálatát (lásd a melléklet CG.1. példáját).

16. A CRR vonatkozó rendelkezésének alkalmazása során elvárt, hogy

a) a központi kormányzat kerüljön belefoglalásra az összes egymástól különállóként meghatározott, a központi kormányzat által közvetlenül ellenőrzött vagy a központi kormányzattal közvetlenül összekapcsolódó természetes vagy jogi személyek által alkotott ügyfélcsoportba (lásd a melléklet CG.2. példáját);
b) az a) pont szerinti egymással kapcsolatban álló ügyfelek egyes csoportjaihoz kerüljenek hozzárendelésre azok a jogalanyok is, amelyek a központi kormányzat által közvetlenül ellenőrzött vagy a központi kormányzattal közvetlenül összekapcsolódó jogalanyok közvetlen ellenőrzése alatt állnak, vagy azokkal összekapcsolódnak (lásd a melléklet CG.3. példáját).

17. Amennyiben a központi kormányzat által közvetlenül ellenőrzött vagy a központi kormányzattal közvetlenül összekapcsolódó jogalanyok egymástól gazdaságilag függenek, a kapcsolatban álló ügyfelek alternatív módszer szerint létrehozott csoportjain kívül ezen egymástól gazdaságilag függő ügyfelekből is (a központi kormányzat kivételével) külön ügyfélcsoportokat indokolt képezni (lásd a melléklet CG.4. példáját).

18. A CRR 4. cikk (1) bekezdés 39. pont utolsó mondatával összhangban az ajánlás jelen fejezete a CRR 115. cikk (2) bekezdése szerinti regionális kormányzatokra vagy helyi hatóságokra, valamint az e regionális kormányzatok vagy helyi hatóságok által közvetlenül ellenőrzött, illetve a regionális kormányzatokkal vagy helyi hatóságokkal közvetlenül összekapcsolódó természetes vagy jogi személyekre is alkalmazandó.

VI. A gazdasági függőségen alapuló összekapcsolódás megállapítása

19. Az MNB a CRR 4. cikk (1) bekezdés 39. pont b) alpontjának alkalmazásához kapcsolódóan elvárja, hogy az intézmény ügyfélcsoportként, és így egyetlen kockázati tényezőként kezeljen két vagy több ügyfelet, ha azok között gazdasági függőségen alapuló kapcsolat áll fenn. A gazdasági típusú kapcsolat fennállását elsősorban az ügyfelek erre

[6] A CRR 400. cikk (1) bekezdés a) pontjának megfelelően azok a központi kormányzatokkal szembeni követeléseket megtestesítő eszköztételek, amelyekhez biztosíték hiányában 0%-os kockázati súlyozást rendelnének a sztenderd módszer alapján, mentesülnek ugyanezen rendelet 395. cikk
(1) bekezdésének (nagykockázat-vállalásokra vonatkozó limitek) alkalmazása alól.

vonatkozó nyilatkozatai, valamint a kockázatvállalási döntéshez bekért információk alapján célszerű vizsgálni.

20. Az ügyfelek közötti, gazdasági függőségen alapuló, a CRR 4. cikk (1) bekezdés 39. pont b) alpontja szerinti összekapcsolódások feltárásakor az MNB elvárja, hogy az intézmény minden esetet egyedileg, az adott kapcsolat egyedi sajátosságait is figyelembe véve vizsgáljon. Elvárt, hogy az intézmény elsősorban azt vizsgálja meg, hogy fennáll-e az a helyzet, hogy az egyik ügyfél pénzügyi nehézségei vagy csődje a másik ügyfél finanszírozási vagy visszafizetési nehézségeihez vezethet (lásd a melléklet E.1., E.2., E.3. és E.4. példáit).

21. Az MNB a gazdasági függés részletes vizsgálatát csak azon esetekben várja el, amikor az egy ügyféllel vagy az ellenőrzési kapcsolat miatt már ügyfélcsoportként azonosított ügyfelekkel szembeni összesített mérlegen belüli és mérlegen kívüli kitettség mértéke meghaladja az intézmény alapvető tőkéjének 5%-át.

22. Abban az esetben, ha az intézmény bizonyítani tudja, hogy az egyik ügyfelének pénzügyi nehézségei vagy csődje nem eredményezné a másik ügyfelének finanszírozási vagy visszafizetési nehézségeit, akkor ezen ügyfeleket nem szükséges egyetlen kockázati tényezőnek tekintenie. Ezen túlmenően két ügyfelet nem szükséges egyetlen kockázati tényezőnek tekinteni, ha az intézmény piaci helyzetértékelése vagy az ügyfél nyilatkozata alapján megállapítható, hogy az egyik ügyfél gazdaságilag csak korlátozott mértékben függ egy másik ügyféltől, azaz az egyik ügyfél könnyen helyettesíteni tudja a másik ügyfelet. Ezekben az esetekben elvárt, hogy az intézmény részletesen dokumentálja az ezt igazoló körülményeket.

23. A gazdasági függés vizsgálatához kapcsolódóan az ajánlás 24. pontjában felsorolt, százalékos formában meghatározott arányok indikatív jellegűek, vagyis azok esetleges túllépése nem feltétlenül jelenti azt, hogy a gazdasági függés fennáll, hanem az arányok túllépése esetén elvárt, hogy az intézmény kiemelten vizsgálja meg a gazdasági függés esetleges fennállását.

24. A gazdasági függés meglétének vizsgálatakor az MNB elvárja, hogy az intézmény különösen a következő helyzeteket vegye figyelembe:

a) amikor egy ügyfél teljes mértékben vagy részben kezességet vagy garanciát vállalt egy másik ügyfél kitettségére, és ez a kitettség annyira jelentős a kezességet vagy garanciát vállaló ügyfél számára, hogy a kezesség vagy garancia beváltása esetén valószínűleg pénzügyi gondokkal szembesülne, (így különösen, ha a kezesség vagy garancia összege meghaladja az ügyfél saját tőkéjének 30%-át, vagy a kezesség, garancia érvényesítése esetén keletkező veszteség olyan mértékben csökkenti az ügyfél cash-flowját, hogy nem tud eleget tenni a kötelezettségeinek)[7];
b) amikor egy ügyfelet a jogi helyzetének megfelelően egy szervezet tagjaként, például egy betéti társaság beltagjaként felelősség terheli, és a kitettség annyira jelentős, hogy a szervezettel szembeni követelés esetén az ügyfél valószínűleg pénzügyi gondokkal szembesülne;

[7] Ez a helyzet olyan garanciákra vonatkozik, amelyek nem felelnek meg a CRR harmadik rész II. cím 4. fejezetében (Hitelkockázat-mérséklés) meghatározott elismerési követelményeknek, és amelyek esetében emiatt az intézmény a CRR 403. cikkében meghatározott helyettesítési módszert nem alkalmazhatja.

c) amikor egy ügyfél bruttó bevételének jelentős része (így különösen éves szinten a nettó árbevétel 40%-a) egy másik ügyféllel folytatott ügyletekből származik (pl. olyan lakó-, kereskedelmi ingatlan tulajdonosa, amelynek bérlője a bérleti díj jelentős részét fizeti) és amelyet nem lehet könnyen helyettesíteni[8];
d) amikor egy ügyfél termékeinek vagy szolgáltatásainak egy jelentős részét az intézmény egy másik ügyfele részére értékesíti (így különösen, ha éves szinten a másik ügyféltől származó nettó árbevétel meghaladja az összes bevétel 40%-át), és amelyet nem lehet könnyen helyettesíteni;
e) amikor egy ügyfél termékeinek vagy szolgáltatásainak előállításához szükséges inputok jelentős részét az intézmény egy másik ügyfele szállítja (így különösen, ha az adott szállító részesedése az anyagjellegű ráfordításokon belül éves szinten meghaladja az 50%-ot), vagy az adott input a végtermék szempontjából kritikus, és az adott inputokat, illetve a szállítót nem lehet könnyen helyettesíteni;
f) amikor két vagy több ügyfél hiteltörlesztésének várható forrásai megegyeznek, és egyik ügyfél sem rendelkezik egy másik, a hitel törlesztésére vagy visszafizetésére felhasználható jövedelemforrással;
g) amikor két vagy több ügyfél hitelügyletének fedezetéül szolgáló biztosítékok megegyeznek, vagy egy kockázati kört alkotnak, legalább az ügylet mögötti biztosítékok piaci értékének 50%-ban, kivéve, ha a biztosíték nyújtója szempontjából a biztosíték mértéke nem jelentős. Gazdasági függést jelent az az eset is, amikor az ügyfél egy másik ügyfél hitelügylete fedezetéül nyújt biztosítékot;
h) egyéb olyan esetek, amikor az ügyfelek jogszabályi vagy szerződéses kötelezettségeik alapján egyetemlegesen felelnek az intézmény felé (pl. adós és adóstársa);
i) amikor egy ügyfél követeléseinek vagy kötelezettségeinek jelentős része egy másik ügyféllel szemben áll fenn (így különösen, ha az meghaladja a mérlegfőösszegének 20%-át);
j) amikor az ügyfelek tulajdonosai, részvényesei vagy vezető tisztségviselői megegyeznek. Ide tartoznak különösen az olyan horizontális csoportok, amelyekben egy vállalkozás egy vagy több másik vállalkozáshoz kapcsolódik, mert azok ugyanazzal a tulajdonosi struktúrával rendelkeznek egyetlen irányítást gyakorló tulajdonos nélkül, vagy azért, mert e vállalkozások közös irányítás alatt működnek. Ez az irányítás a vállalkozások között létrejött szerződés alapján, illetve e vállalkozások alapító okiratának vagy alapszabályának előírásai szerint történhet, vagy oly módon, hogy a vállalkozás és egy vagy több másik vállalkozás igazgatási vagy felügyelő testülete tagjainak nagy részét ugyanazon személyek alkotják;
k) ugyanazon franchise hálózatba tartozó ügyfelek, amennyiben a franchise működése és belső szabályai alapján a gazdasági függés okkal feltételezhető.

25. Az MNB elvárja az intézménytől, hogy a 24. pontban szereplő szempontokat az árnyékbanki tevékenységet folytató szervezetek[9] közötti kapcsolatok vizsgálatakor is vegye

[8] Nem könnyű helyettesíteni egy szerződéses partnert különösen abban az esetben, ha a felek közti szerződés hosszú (legalább háromeves) felmondási időt határoz meg, vagy az ügyfél által kínált termék vagy szolgáltatás más partner számára nem, vagy csak lényegesen kedvezőtlenebb feltételekkel értékesíthető.

[9] „*Az árnyékbanki tevékenységet végző, banki tevékenységeiket szabályozott kereteken kívül folytató szervezetekkel szembeni kitettségek korlátozása az 575/2013/EU rendelet 395. cikkének (2) bekezdése szerint*” című EBA/GL/2015/20 iránymutatásban https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/documents/10180/1482770/02a319ec-2e62-42a0-8c95-772247f9e4e6/EBA-GL-2015-20%20GLs%20on%20Shadow%20Banking%20Entities_HU.pdf meghatározottak, illetve az EBH iránymutatást implementáló, az árnyékbanki tevékenységet végző szervezetekkel szembeni kitettségek korlátozásáról szóló 11/2016. (XII. 1.) MNB ajánlás szerinti szervezetek

figyelembe. Az intézménynek a vizsgálat során azt is célszerű figyelembe vennie, hogy az árnyékbanki tevékenységet végző szervezetek közötti kapcsolatokra elsősorban nem a tulajdonosi kapcsolatok, hanem egyéb típusú kapcsolatok a jellemzők (pl. tényleges ellenőrzés, szerződéses kötelezettségeken alapuló kapcsolatok, burkolt támogatás vagy potenciális hírnévkockázat szponzorálás vagy közös cégcsoport miatt).

26. Amennyiben egy intézmény ügyfele gazdaságilag több olyan ügyféltől függ, amelyek azonban nem függnek egymástól, akkor elvárt, hogy az intézmény az utóbbi ügyfeleket az egymással kapcsolatban álló ügyfelek külön csoportjaiba sorolja (a gazdaságilag függő ügyféllel együtt) (lásd a melléklet E.3. példáját).

27. Az intézménynek egymással kapcsolatban állónak célszerű minősítenie ügyfeleit, ha két vagy több ügyfele gazdaságilag függ egy szervezettől, még akkor is, ha ez a szervezet nem ügyfele az intézménynek.

28. Az MNB elvárja, hogy az intézmény az egymással kapcsolatban álló ügyfelek csoportjába soroljon két vagy több ügyfelet az ezen ügyfelek között fennálló gazdasági függés következtében akkor is, ha az ügyfelekkel szembeni kitettségek mentességet élveznek a nagykockázat-vállalási korlát alkalmazása alól a CRR 400. cikk (1) és (2) bekezdésében meghatározottak, vagy a CRR 493. cikk (3) bekezdését végrehajtó nemzeti szabályok alapján.

29. Elvárt, hogy az intézmény figyelembe vegye azokat az eseteket, amikor egy ügyfél finanszírozási nehézségei az ugyanazon finanszírozási forrástól való egyirányú vagy kétirányú függőség következtében nagy valószínűséggel átterjedhetnek egy másik ügyfélre. Nem kell közös finanszírozási forrás miatt ügyfélcsoportnak tekinteni ügyfeleket azokban az esetekben, amikor az ügyfelek finanszírozási forrásai ugyanarról a piacról származnak (pl. a kereskedelmi értékpapírok piacáról), vagy amikor az ügyfelek meglévő finanszírozási forrástól való függését az ügyfelek romló hitelképessége eredményezi, és azt nem lehet könnyen helyettesíteni egy másik finanszírozási forrással.

30. Az MNB elvárja, hogy az intézmény mérlegelje azokat az eseteket, amikor a közös finanszírozási forrást, ami az ügyfelek egy ügyfélcsoportba való besorolását eredményezi, az intézmény maga, az intézmény pénzügyi csoportja vagy az intézménnyel kapcsolatban álló felek biztosítják (lásd a melléklet E.5. és E.6. példáit)[10]. Amiatt, hogy egy vagy több ügyfél ugyanazon intézmény ügyfele, még nem kell feltétlenül kapcsolatban álló ügyfelekként minősíteni őket, ha a finanszírozási forrást biztosító intézmény könnyen helyettesíthető.

31. Nem kell egy ügyfélcsoportnak tekinteni az üzletszerűen garanciát vagy készfizető kezességet vállaló pénzügyi intézményeket a garanciájukkal vagy készfizető kezességükkel biztosított személyekkel. Nem kell továbbá egy ügyfélcsoportnak tekinteni azon ügyfeleket, amelyek esetében az ügyfélcsoportba tartozást kizárólag az azonos biztosíték nyújtó indokolná, amennyiben a biztosítékot üzletszerűen garanciát vagy készfizető kezességet vállaló pénzügyi intézmény, befektetési vállalkozás vagy biztosító társaság nyújtotta.

[10] A CRR (54) preambulumbekezdése a következőt határozza meg: „Annak megállapításához, hogy ügyfelek egy csoportja egymással kapcsolatban áll-e, és így a kitettségek egyetlen kockázati tényezőnek tekintendők-e, figyelembe kell venni azokat a kockázatokat is, amelyek maga az intézmény, annak pénzügyi csoportja vagy az azzal kapcsolatban álló felek által nyújtott, jelentős finanszírozást biztosító közös forrásból erednek.”

32. Az MNB elvárja, hogy az intézmény megvizsgálja a következő helyzetekből esetlegesen felmerülő átterjedési és specifikus kockázatokat is:

a) ugyanazon finanszírozó szervezet igénybevétele (pl. ugyanazon bank vagy céltársaság, amelyet nem lehet könnyen helyettesíteni);
b) hasonló finanszírozási struktúrák igénybevétele;
c) ugyanazon forrásból származó kötelezettségvállalásokra történő hagyatkozás (pl. garanciák, strukturált ügyletek hiteltámogatása vagy folyósítási kötelezettséggel nem járó likviditási keretek), figyelembe véve annak fizetőképességét, különösen akkor, ha lejárati eltérés áll fenn az alapul szolgáló eszközök lejárata és a refinanszírozási igények gyakorisága között.

VII. Az ellenőrzésen és a gazdasági függőségen keresztül történő összekapcsolódások közötti kapcsolat

33. Az MNB elvárja, hogy az intézmény először határozza meg, hogy a CRR 4. cikk (1) bekezdés 39. pont a) alpontja szerint mely ügyfelek állnak kapcsolatban ellenőrzésen keresztül („ellenőrzési kapcsolaton alapuló csoport”), valamint azt, hogy a CRR 4. cikk (1) bekezdés 39. pont b) alpontja szerint mely ügyfelek állnak kapcsolatban gazdasági függőségen keresztül. Ezt követően pedig az intézmény vizsgálja meg, hogy magukat a meghatározott kapcsolódó ügyfelek csoportjait vagy azok egyes részeit is ügyfélcsoportba kell-e sorolnia (pl. a gazdasági függőség következtében kapcsolatban álló ügyfelek csoportjait be kell-e vonni egy ellenőrzésen keresztül kapcsolatban álló ügyfélcsoportba).

34. Az értékelés során az intézménynek az egyes eseteket egyedileg célszerű megvizsgálnia, azaz az egyedi körülmények figyelembevételével indokolt azonosítani a lehetséges átterjedési láncot („dominóhatás”) (lásd a melléklet C/E.1. és C/E.2. példáit).

35. Amennyiben különböző, ellenőrzésen keresztül kapcsolatban álló csoportokhoz tartozó ügyfelek gazdasági függőségen keresztül összekapcsolódnak, az összes, az átterjedési láncot alkotó szervezetet egy ügyfélcsoportba indokolt sorolni. Lefelé irányuló átterjedést célszerű feltételezni minden olyan esetben, amikor egy ügyfél gazdaságilag függő helyzetben van és egy ellenőrzési kapcsolaton alapuló csoport vezető tagja (lásd a melléklet C/E.3. példáját). Felfelé irányuló átterjedést csak akkor indokolt feltételezni a gazdaságilag függő szervezetet ellenőrző ügyfelek esetén, ha az ellenőrzést gyakorló ügyfél szintén gazdaságilag függ attól a szervezettől, amely a két ellenőrzési kapcsolaton alapuló csoport közötti gazdasági kapcsolat alapját képezi (lásd a melléklet C/E.4. példáját).

VIII. A kapcsolatban álló ügyfelek meghatározásának ellenőrzési és kezelési eljárásai

36. Az MNB elvárja, hogy az intézmény átfogó ismeretekkel rendelkezzen ügyfeleiről és ügyfelei kapcsolatairól, valamint, hogy az intézmény biztosítsa, hogy munkavállalói megértsék és alkalmazzák a jelen ajánlásban foglaltakat.

37. Indokolt, hogy az ügyfelek közötti lehetséges kapcsolatok meghatározása szerves részét képezze az intézmény hitelnyújtási és hitelmonitoring folyamatának, illetve, hogy az irányítási jogkört ellátó vezető testület és a felső vezetés biztosítsa, hogy az ügyfelek közötti

kapcsolatok meghatározásának, felülvizsgálatának, módosításának és nyilvántartásának megfelelő folyamatait az intézmény belső szabályozásában rögzítsék, valamint a gyakorlat során dokumentálják és végrehajtsák.

38. Az MNB elvárja, hogy az intézmény azonosítsa az ügyfelek közötti valamennyi ellenőrzésen alapuló kapcsolatot és lehetséges gazdasági függőséget, és azokat megfelelően dokumentálja. Elvárt továbbá, hogy az intézmény a kockázat mértékével összhangban álló lépéseket tegyen az ellenőrzési és a gazdasági függőségen alapuló kapcsolatok feltárására, és elsősorban készen elérhető információkat használjon fel az ügyfelek közötti kapcsolatok beazonosításához.

39. Elvárt, hogy az intézmény ügyfelei közötti gazdasági függőségre irányuló vizsgálat arányos legyen az ügyfelekkel szemben fennálló kitettségek mértékével. Ezért az MNB elvárja, hogy az intézmény minden olyan esetben egészítse ki a vizsgálatait nem számszerűsíthető vagy mérhető információk (soft information), továbbá az ügyfeleire vonatkozókon túli információk széles körű feltárásával, amikor egy adott ügyféllel szembeni összes kitettség összege meghaladja az intézmény alapvető tőkéjének 5%-át[11].

40. A CRR 4. cikk (1) bekezdés 39. pontja szerinti ügyfélcsoport fogalmából fakadóan, az ellenőrzési- és gazdasági függőségen alapuló kapcsolatok egy(etlen) kockázatként kezelendők az intézmény(csoport) esetében, mely alapján az MNB elvárja, hogy az intézmény(csoport) a döntési szint meghatározásakor az ügyfélcsoport összes kitettségét teljeskörűen vegye számításba.

41. Az MNB elvárja, hogy az intézmény legmagasabb hitelkockázati döntési fóruma hozzon döntést az olyan ügyfélcsoportokkal szembeni kockázatvállalások jóváhagyása és folyamatos monitoringja terén, melyekkel szemben az intézmény kitettsége – az aktuálisan előterjesztés alatt álló új kockázatvállalással együtt – a CRR 392. cikke szerinti nagykockázat-vállalásnak minősül. Amennyiben ez a döntési fórum nem az intézmény igazgatósága, elvárt rendszeres jelentések kialakítása az igazgatóság felé a nagykockázat-vállalásokkal kapcsolatos legfontosabb információkról (többek között új kockázatvállalások, átstrukturálások, minősítés eredményei). Az MNB elvárja továbbá, hogy az intézmény igazgatósága legalább negyedévente tárgyalja meg az intézmény fennálló nagykockázat-vállalási kitettségeiről készített jelentést.

42. Azon kockázatvállalási döntések esetében, amelyek olyan ügyféllel vagy ügyfélcsoporttal szembeni kitettség növelésére vonatkoznak, amelyekkel szembeni kitettség már az újabb kockázatvállalás előtt is nagykockázat-vállalásnak minősült, az újabb kockázatvállalásra vonatkozó döntés a 41. pontban, a döntéshozatali folyamattal kapcsolatban megfogalmazott elvárás alól mentesíthető abban az esetben, ha az újabb kockázatvállalás miatti kitettség növekedés kevesebb, mint az intézmény alapvető tőkéjének 1%-a vagy 100 millió forint közül az alacsonyabb összeg. Ezekben az esetekben elegendő, ha az intézmény a monitoring folyamat keretében, az igazgatóság számára készített negyedéves jelentésben feltünteti ezeket a kockázatvállalásokat.

[11] A küszöbértéket az ajánlásban foglaltak egyedi szinten történő alkalmazása esetén az intézmény alapvető tőkéje, szubkonszolidált vagy konszolidált szinten történő alkalmazás esetén az intézménycsoport összevont alapú alapvető tőkéje alapján kell kiszámítani.

43. Az ellenőrzésen és a gazdasági függőségen keresztül létrejött kapcsolatok kombinációján alapuló csoportosítási követelmények megállapításához az intézménynek indokolt információt gyűjtenie az átterjedési láncot alkotó szervezetek mindegyikéről. Az intézmény nem minden esetben lehet képes minden olyan ügyfelet azonosítani, amelyek egyetlen kockázati tényezőt alkotnak, ha az összekapcsolódások olyan szervezetektől erednek, amelyek nem állnak üzleti kapcsolatban az intézménnyel, ezért az intézmény előtt ismeretlenek (lásd a melléklet Mm.1. példáját). Ha azonban egy intézmény tudomást szerez az ügyfélkörén kívüli szervezeteken keresztüli összekapcsolódásokról, akkor ezt az információt indokolt felhasználnia a kapcsolatok vizsgálatakor.

44. Az MNB elvárja, hogy az intézmény a kapcsolatban álló ügyfelek meghatározásának ellenőrzési és kezelési eljárásait rendszeres felülvizsgálatnak vesse alá azok megfelelőségének biztosítása érdekében, illetve kísérje figyelemmel az összekapcsolódások változásait is, az időszakos hitel felülvizsgálatok során – de legalább évente –, valamint abban az esetben, amikor a kitettség jelentős növelését vagy a kitettségi limit emelését tervezi.

45. Azon intézmény(csoport) esetében, amely a vonatkozó jogszabályi előírás alapján köteles nagykockázat-vállalásairól negyedéves gyakorisággal adatszolgáltatást teljesíteni, az MNB az adatszolgáltatásban jelentendő információk naprakészségének biztosítása és alátámasztása érdekében elvárja, hogy az intézmény(csoport) minimálisan a CRR 395. cikke szerinti nagykockázatvállalási határ 95%-át elérő kitettséggel rendelkező ügyfelei, ügyfélcsoportjai esetében legalább negyedéves rendszerességgel végezzen – dokumentált módon – ügyfélcsoport-felülvizsgálatot, azok megfelelő összetételére vonatkozóan.

46. Az ügyfélcsoportok dokumentálására vonatkozóan az MNB elvárásai az alábbiak.

a) Figyelembe véve az ügyfélcsoport-kapcsolatokat eredeztető ismérvek sokféleségét, valamint egyes ügyfélcsoportok komplexitását, az MNB indokoltnak tartja egy, a jelen ajánlás szerinti ellenőrzési és gazdasági típusú ismérveket tételesen felsoroló ellenőrzési lista (check-list) alkalmazását, legalább a nem sztenderd hitelezéshez kapcsolódó döntéselőkészítési folyamatok során. Az említett szempontok szerint kialakított, megfelelő alaki és tartalmi kellékeket tartalmazó ellenőrzési lista használata az ügyfélcsoport feltárási- és ügyletelőterjesztési folyamatokat jelentős mértékben képes támogatni, beleértve ebbe többek között az előterjesztésekben bemutatott ügyfélcsoporti kör és jóváhagyási szint meghatározásának döntéshozók, illetve MNB részére történő megfelelő háttérdokumentálását és alátámasztását is.

b) Minden esetben elvárt az ügyfélcsoportok feltárásának, rendszeres vagy rendkívüli felülvizsgálatának, illetve ezek eredményének részletes dokumentálása. A részletes dokumentálásnak elfogadható formája és módja, ha az intézmény a fenti vizsgálatokat és eredményüket a megfelelő döntéshozó fórum számára készített szöveges előterjesztésben részletezi. Ugyanakkor, amennyiben az ügyfélcsoport létrehozása vagy felülvizsgálata, módosítása nem az ügyfélcsoportot jóváhagyó döntéshozó számára készített szöveges előterjesztés keretében történik, az intézménynek abban az esetben is elvárt gondoskodni a megfelelő dokumentálásról, melyből visszakövethetők a létrehozás, illetve módosítás körülményei, okai [ki az adott ügyfélcsoport, melyek a módosítás előtti és módosítást követő tagjai, az egyes ügyfélcsoport tagok milyen típusú ismérvvel

kapcsolódnak egymáshoz, mi a létrehozás, módosítás oka, mely banki terület kezdeményezte az ügyfélcsoport létrehozását, módosítását, ki ellenőrizte azt négyszem elven, illetve ki és mikor hagyta jóvá, az intézmény(csoport) ügyfélcsoport-nyilvántartása az aktuális ügyfélcsoport információkat tartalmazza-e vagy abban rögzítés, módosítás szükséges-e stb.].

c) A jogszabályi megfelelések érdekében az MNB elvárja, hogy az intézmény a feltárt ügyfélcsoportokról naprakész és teljes körű nyilvántartást vezessen. Intézménycsoport esetén elvárt továbbá, hogy a csoportirányító által vezetett nyilvántartás kiterjedjen az intézménycsoport-szintű ügyfélcsoport kapcsolatokra is.

d) Az MNB elvárja, hogy a naprakészség és a teljeskörűség biztosítása érdekében az intézmény az intézménycsoportnak megfelelő folyamatokat alakítson ki arra vonatkozóan, hogy az ügyfélcsoport kapcsolatok – beleértve azok módosulását is – észszerű határidőn belül rögzítésre kerüljenek az ügyfélcsoport-nyilvántartásban. Elvárt, hogy új ügyfélcsoport esetében ennek határideje ne haladja meg az ügyfélcsoport tagjaival kötött kockázatvállalási szerződések aláírásának napját, míg meglévő ügyfélcsoport módosítása esetében az ügyfélcsoport módosítására vonatkozó döntés meghozatalának napjától számított legfeljebb öt munkanapot, kizárólag lakossági ügyfelek egy ügyfélcsoportba sorolása vagy módosítása esetén a legfeljebb 30 munkanapot. Az MNB elvárása ezen túlmenően, hogy az ügyfélcsoport-nyilvántartásban történő rögzítés elvégzése a négyszem elv betartásával történjen, illetve az ellenőrzés ténye dokumentálásra kerüljön. Az MNB jó gyakorlatnak tartja egy, a rögzítések elősegítésére szolgáló adatlap kialakítását és alkalmazását az ügyfélcsoportok rögzítésére, módosítására vonatkozó releváns információk feltüntetésével, mely adatlap egyben a rögzítés négyszem elvű ellenőrzés elvégzésének alátámasztásául is szolgálhat, amennyiben az ügyfélcsoportnyilvántartási rendszer támogatottsága a rendszerben történő dokumentált ellenőrzést nem teszi lehetővé.

IX. Záró rendelkezések

47. Az ajánlás a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 13. § (2) bekezdés i) pontja szerint kiadott, a felügyelt pénzügyi szervezetekre kötelező erővel nem rendelkező szabályozó eszköz. Az MNB által kiadott ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, az MNB jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat.

48. Az ajánlásnak való megfelelést az MNB – összhangban az általános európai felügyeleti gyakorlattal – az általa felügyelt pénzügyi szervezetek körében az ellenőrzési és monitoring tevékenysége során figyelemmel kíséri és értékeli melynek során többek között jogosult meghatározni kapcsolatban álló ügyfelek csoportjait az intézmény(csoport) tényleges kockázati kitettségének megjelenítése érdekében.

49. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy a pénzügyi szervezet az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben a pénzügyi szervezet jogosult feltüntetni, hogy

a vonatkozó szabályzatában foglaltak megfelelnek az MNB által kiadott vonatkozó ajánlásnak. Amennyiben a pénzügyi szervezet csupán az ajánlás egyes részeit kívánja szabályzataiban megjeleníteni, úgy az ajánlásra való hivatkozást kerülje, illetve csak az ajánlásból átemelt részek tekintetében alkalmazza.

50. Az MNB a jelen ajánlásban foglalt elvárások alkalmazását 2026. július 1-jétől várja el az érintett pénzügyi szervezetektől.

51. 2026. július 1-jén hatályát veszti az 575/2013/EU rendelet 4. cikke (1) bekezdésének 39. pontja szerinti kapcsolatban álló ügyfelek csoportja (ügyfélcsoport) fogalmának meghatározásáról szóló 28/2018. (XII. 10.) MNB ajánlás.

Varga Mihály sk.
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

Példák a CRR 4. cikk (1) bekezdés 39. pontja szerinti kapcsolatban álló ügyfelek csoportja (ügyfélcsoport) fogalmának alkalmazására

A mellékletben szereplő példák az MNB elvárásait mutatják be a CRR 4. cikk (1) bekezdés 39. pontja szerinti kapcsolatban álló ügyfelek csoportja (ügyfélcsoport) fogalmának alkalmazása során az adatszolgáltató intézmény szempontjából.

1. Ellenőrzésen keresztül kapcsolatban álló ügyfelek csoportja

C.1. példa: Kivételes eset (az ügyfelek a közöttük fennálló ellenőrzési kapcsolat ellenére sem képeznek egyetlen kockázati tényezőt)

Az adatszolgáltató intézménynek az alábbiakban felsorolt valamennyi szervezettel („A”, „B”, „C” és „D”) szemben kitettsége áll fenn. Az „A” szervezet irányítást gyakorol a „B”, „C” és „D” szervezet fölött. A „B”, „C” és „D” leányvállalat különleges célú gazdasági egység.

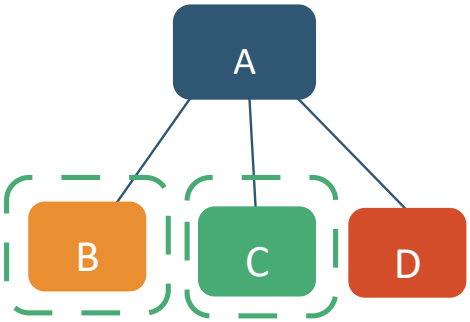

Annak megítéléséhez, hogy a szervezetek az ellenőrzési kapcsolat fennállása ellenére sem képeznek egyetlen kockázati tényezőt, az adatszolgáltatónak minden egyes különleges célú gazdasági egység esetén (ebben a példában a „B”, „C” és „D” szervezet) elvárt legalább az alábbi tényezők vizsgálata:

a) A gazdasági függőség vagy bármely más olyan tényező hiánya, amely az „A” anyavállalat hitelminősége és a különleges célú gazdasági egység („B”, „C” vagy „D”) hitelminősége között lényeges pozitív korrelációra utalhat. Elvárt, hogy az „A” anyavállalattal szembeni, a finanszírozási források tekintetében fennálló esetleges ráutaltságot, valamint a különleges célú gazdasági egység leválasztását vagy az értékpapírosított eszközök alkalmazandó számviteli szabályok szerinti kivezetését megakadályozó kritériumokat – egyéb tényezők mellett – a lényeges pozitív korreláció jeleinek tekintsék.

b) A különleges célú gazdasági egység sajátos jellege, különös tekintettel arra, hogy az egy fizetésképtelenségi eljárásból kizárható-e (A CRR 300. cikk 1. pontja alapján) – abban az értelemben, hogy hatékony intézkedések biztosítják azt, hogy az „A” anyavállalat fizetésképtelensége esetén a különleges célú

gazdasági egység eszközei felett az „A” anyavállalat hitelezői ne rendelkezhessenek –, illetve hogy a különleges célú gazdasági egység által kibocsátott, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok jellemzően olyan eszközök, amelyek harmadik felek kötelezettségeit testesítik meg.

c) Az értékpapírosítás strukturális javítása, valamint a különleges célú gazdasági egység kötelezettségeinek az „A” anyavállalat kötelezettségeitől való leválasztása, például az ügyleti dokumentációban szereplő, a szolgáltatás és a működés folytonosságát biztosító rendelkezések megléte.

d) A CRR 248. cikkében foglaltaknak való megfelelés az egyenlő piaci feltételek tekintetében. A fenti tényezők vizsgálatát követően az intézmény levonhatja például azt a következtetést, hogy a „B” és a „C” leányvállalat és az „A” anyavállalat nem alkot egyetlen kockázati tényezőt. Ennek következtében az adatszolgáltatónak csak az „A” és a „D” ügyfelet indokolt az egymással kapcsolatban álló ügyfelek csoportjának tekinteni. Elvárt, hogy az intézmény ezeket a vizsgálatokat és megállapításokat átfogó módon dokumentálja.

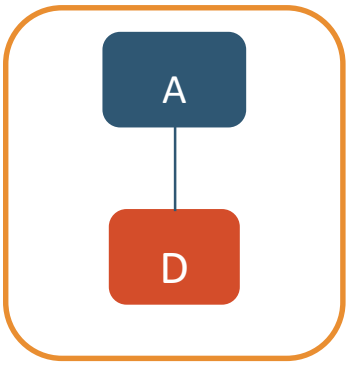

2. Alternatív módszer központi kormányzatokkal szembeni kitettségekre vonatkozóan

A lehetséges példák szemléltetésére a következő általános példa használható: a központi kormányzat közvetlen ellenőrzése alatt négy jogi személy áll („A”, „B”, „C” és „D”). Az „A” és a „B” szervezet közvetlen ellenőrzése alatt két-két leányvállalat áll („A_1”/„A_2”, „B_1”/„B_2”). Az adatszolgáltató intézménynek a központi kormányzattal és az összes feltüntetett szervezettel szemben kitettségei vannak.

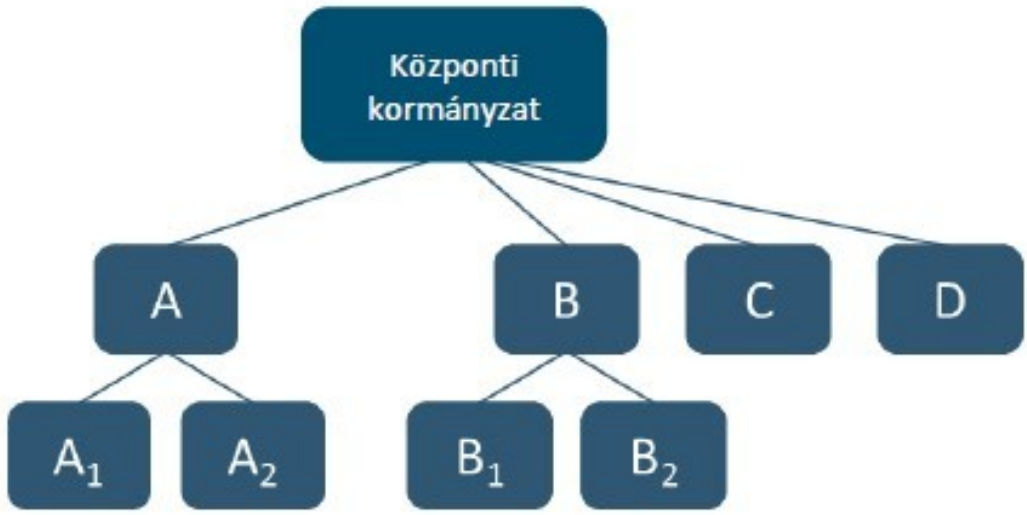

<u>CG.1. példa:</u> Alternatív módszer – részleges alkalmazás

Az adatszolgáltató intézmény megteheti azt, hogy csak egy csoportot választ le („a központi kormányzat ellenőrzése alatt álló „A” szervezet és az „A” szervezet ellenőrzése alatt álló vagy attól gazdaságilag függő összes szervezet”), a többi szervezetet pedig általános módon kezeli („a központi kormányzat ellenőrzése alatt álló „B”, „C”, és „D” szervezet és a „B” szervezet ellenőrzése alatt álló vagy attól gazdaságilag függő összes szervezet”):

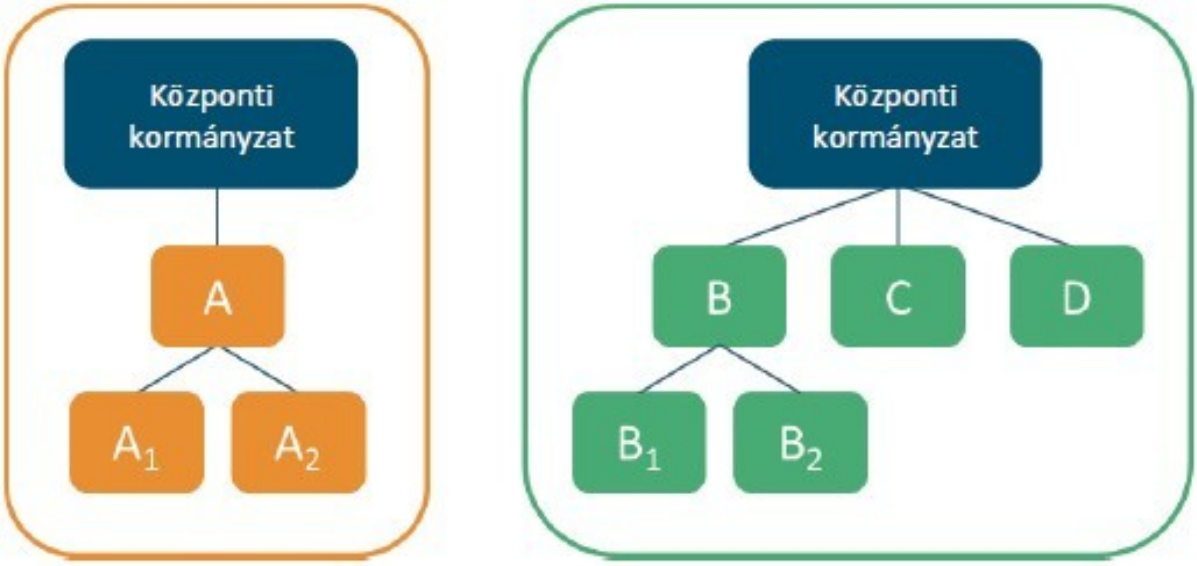

<u>CG.2. példa:</u> Alternatív módszer – minden gazdaságilag közvetlenül függő szervezetre alkalmazható

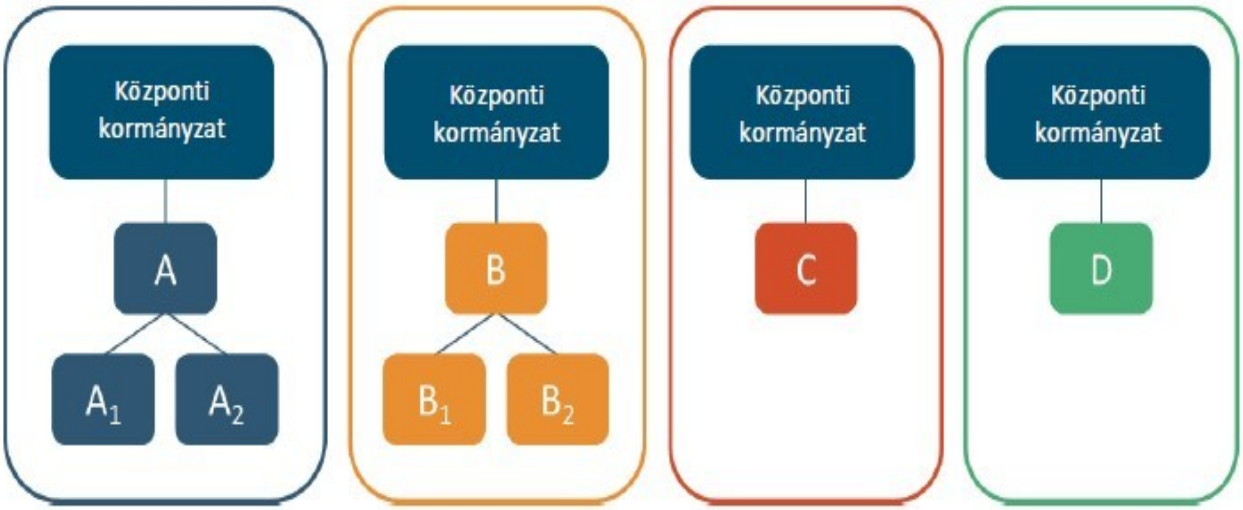

<u>CG.3. példa:</u> Alternatív módszer – az első és a második szinten alkalmazandó, azok alatt nem

A CG.1. és a CG.2. példában feltüntetett „A”, „B”, „C” és „D” szervezet alkotja a „második szintet”, azaz a közvetlenül a központi kormányzat („első szint”) alatt álló szintet. Itt az egymással kapcsolatban álló ügyfelek teljes csoportja külön választható. Az „A_1”, „A_2”, „B_1” és „B_2” szervezet azonban csak közvetett módon kapcsolódik a központi kormányzathoz. Azok szintjén <u>nem</u> <u>lehetséges</u> a leválasztás (pl. az „A_1” és az „A_2” szervezetet is a „központi kormányzat/A” csoportba indokolt bevonni).

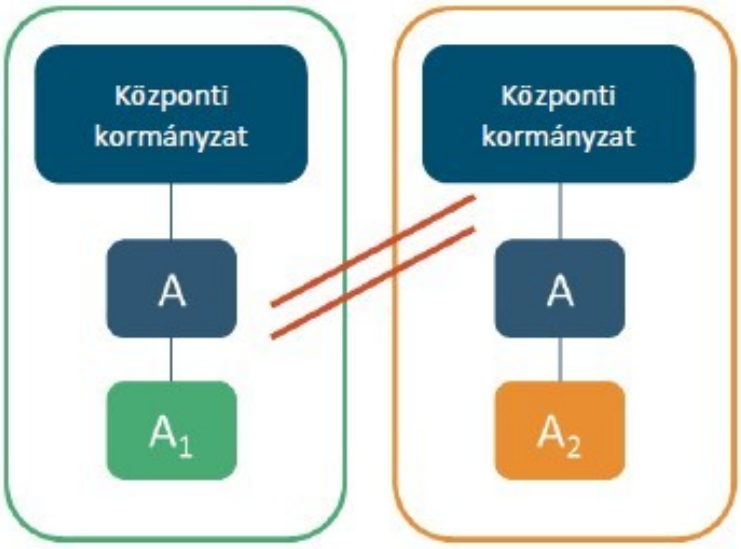

<u>CG.4. példa:</u> „Horizontális kapcsolatok” a „második szinten”

Az alábbi példában az „A” és a „B” szervezet gazdaságilag egymástól függő viszonyban áll (a „B” szervezet pénzügyi nehézségei átterjedhetnek az „A” szervezetre):

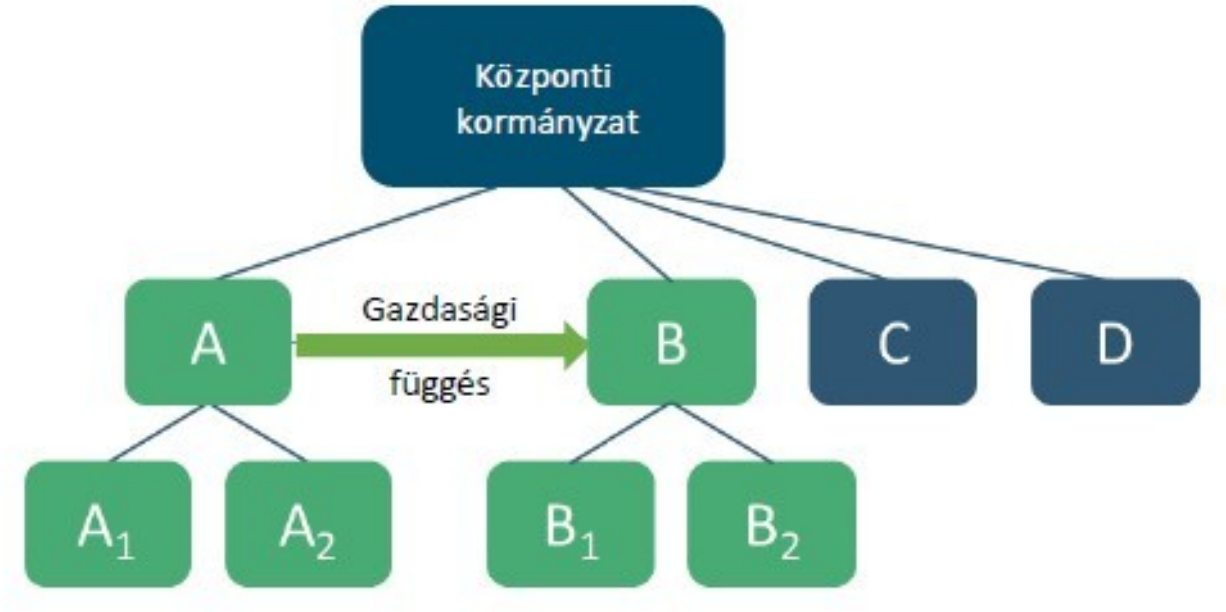

Feltéve, hogy az adatszolgáltató intézmény csak részben alkalmazza a CG.1. példában bemutatott alternatív módszert, az egymáshoz kapcsolódó ügyfelek következő csoportjait alakíthatja ki:

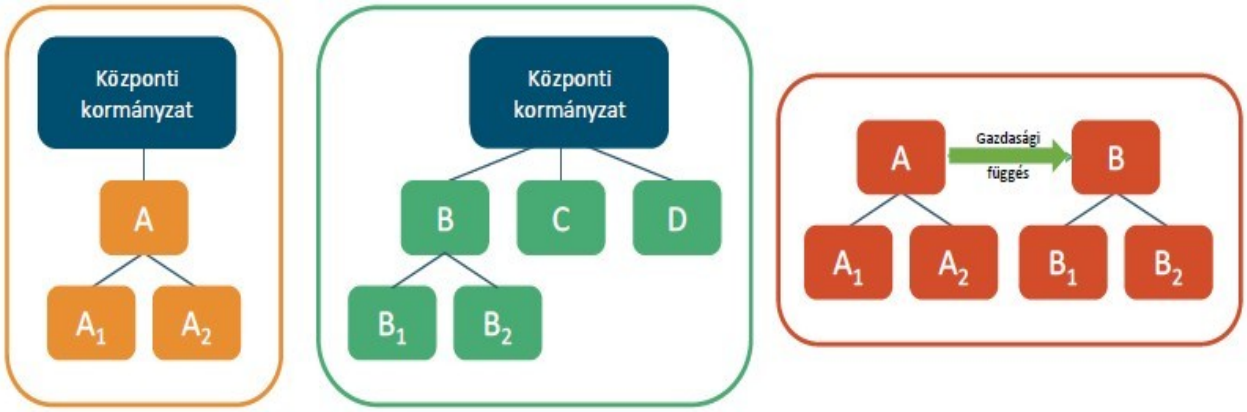

3. A gazdasági függőségen alapuló összekapcsolódás megállapítása

<u>E.1. példa:</u> Alapeset

Az adatszolgáltató intézménynek az alábbiakban felsorolt valamennyi szervezettel („A”, „B”, „C” és „D”) szemben kitettsége áll fenn. A „B”, „C” és „D” szervezet gazdaságilag az „A” szervezetre támaszkodik. Ezért az intézmény számára minden esetben az „A” szervezet jelenti a mögöttes kockázati tényezőt. Az intézménynek az egymáshoz kapcsolódó ügyfelek egyetlen átfogó csoportját indokolt létrehoznia a szervezetekből, nem pedig három különbözőt. Ebből a szempontból nincs jelentősége annak, hogy a „B”, „C” és „D” szervezet gazdaságilag független egymástól.

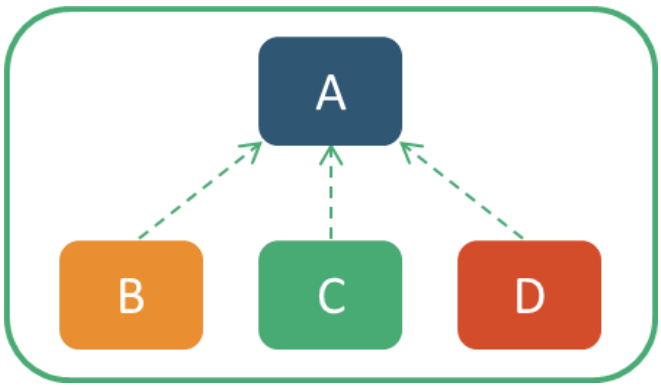

<u>E.2. példa:</u> Az alapeset változata (nincs kockázati forrásnak való közvetlen kitettség)

Elvárt az ügyfelek egy csoportba sorolása még akkor is, ha az adatszolgáltató intézménynek nincs közvetlen kitettsége az „A” szervezettel szemben, de tudomása van arról, hogy az egyes ügyfelek („B”, „C” és „D”) gazdaságilag függenek az „A” szervezettől. Amennyiben az „A” szervezet lehetséges pénzügyi nehézségei átterjedhetnek a „B”, „C” és „D” ügyfelekre, akkor mindannyian pénzügyi nehézségeket tapasztalnak majd abban az esetben, amikor az „A” szervezetnek pénzügyi gondjai merülnek fel. Ezért a szervezeteket egyetlen kockázati tényezőként indokolt kezelni.

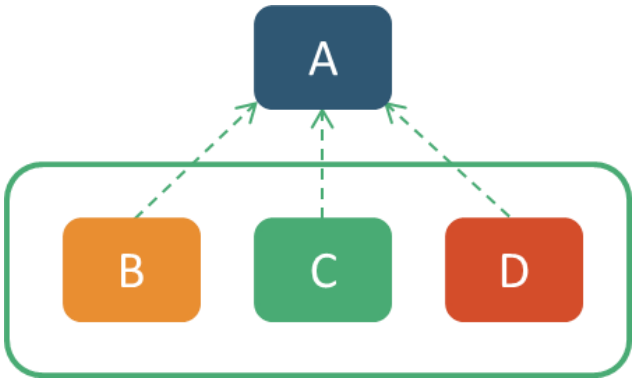

Az E.1. példához hasonlóan nem számít, hogy nincs gazdasági függés a „B”, „C” és „D” ügyfél között. A kapcsolatban álló ügyfelekként való kezelés követelményének oka az „A” szervezet, annak ellenére, hogy „A” nem ügyfél, ezért nem is képezi részét az egymáshoz kapcsolódó ügyfelek csoportjának.

<u>E.3. példa:</u> Kapcsolódó ügyfelek átfedő csoportjai

Ha egy szervezet gazdaságilag két (vagy több) másik szervezettől függ [figyelembe véve, hogy e szervezetek („A” vagy „B”) valamelyikének pénzügyi nehézségei elegendőek lehetnek ahhoz, hogy „C” szervezetnek pénzügyi nehézségeket okozzanak],

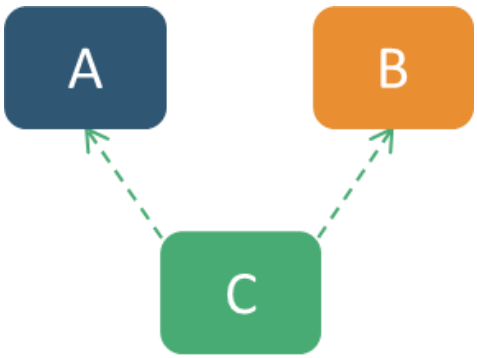

akkor elvárt ezt a szervezetet belefoglalni mindkét (vagy az összes) másik szervezet ügyfélcsoportjába:

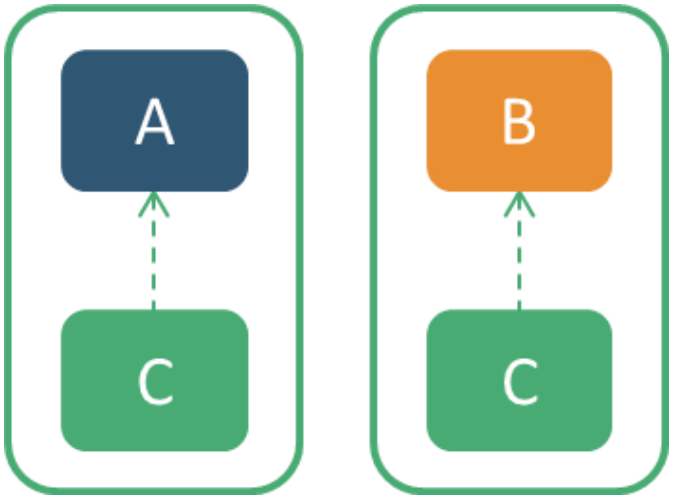

Az az érv, miszerint a „C" szervezettel szembeni kitettséget így kétszer veszik figyelembe, nem helytálló, mivel a „C" szervezettel szembeni kitettséget egyetlen kockázati tényezőként indokolt figyelembe venni, két különböző csoportra vonatkozóan. A nagykockázat-vállalási limitet külön indokolt alkalmazni (azaz a korlát egyszer az „A/C" csoporttal szembeni kitettségekre, egyszer pedig a „B/C" csoporttal szembeni kitettségekre vonatkozik). Az „A" és a „B" szervezet nem függ egymástól, ezért nem kell átfogó csoportot („A" + „B" + „C") létrehozni.

E.4. példa: Függőségi lánc

„Függőségi lánc" esetén, minden szervezetet, amely gazdaságilag függ egymástól – még akkor is, ha ez a függés csak egyirányú – egyetlen kockázati tényezőnek indokolt tekinteni. Nem lenne megfelelő három különálló csoportot létrehozni („A" + „B", „B" + „C", „C" + „D").

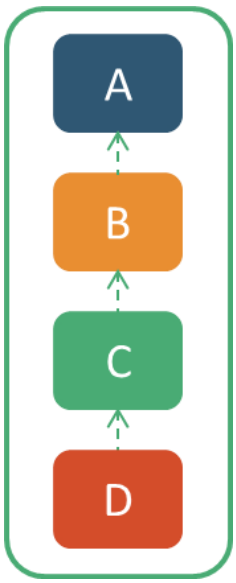

<u>E.5. példa:</u> Az adatszolgáltató intézmény, mint finanszírozási forrás (nincs csoportosítási követelmény)

Az alábbi példában az adatszolgáltató intézmény három ügyfél egyetlen finanszírozási forrása. Az intézmény nem „külső finanszírozási forrás", amely összekapcsolja a három ügyfelet, továbbá olyan finanszírozási forrás, amely könnyen helyettesíthető.

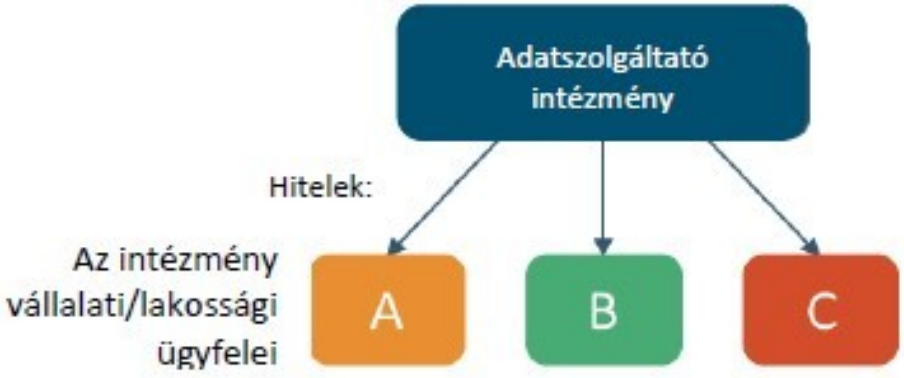

<u>E.6. példa:</u> Az adatszolgáltató intézmény, mint finanszírozási forrás (csoportosítási követelmény)

Az alábbi példában az adatszolgáltató intézmény három különleges célú gazdasági egység vagy céltársaság likviditásnyújtója (hasonló struktúrák):

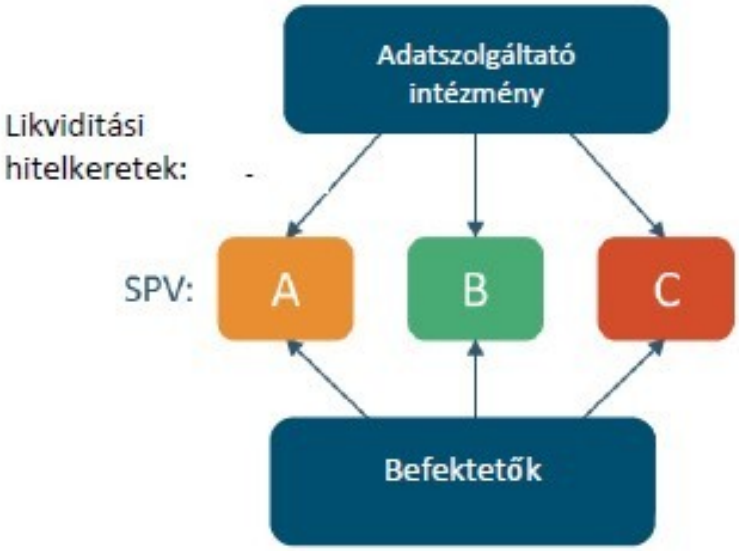

Ilyen esetben maga az adatszolgáltató intézmény képezheti a CRR (54) preambulumbekezdése szerint elismert kockázati forrást (mögöttes kockázati tényező)[12]:

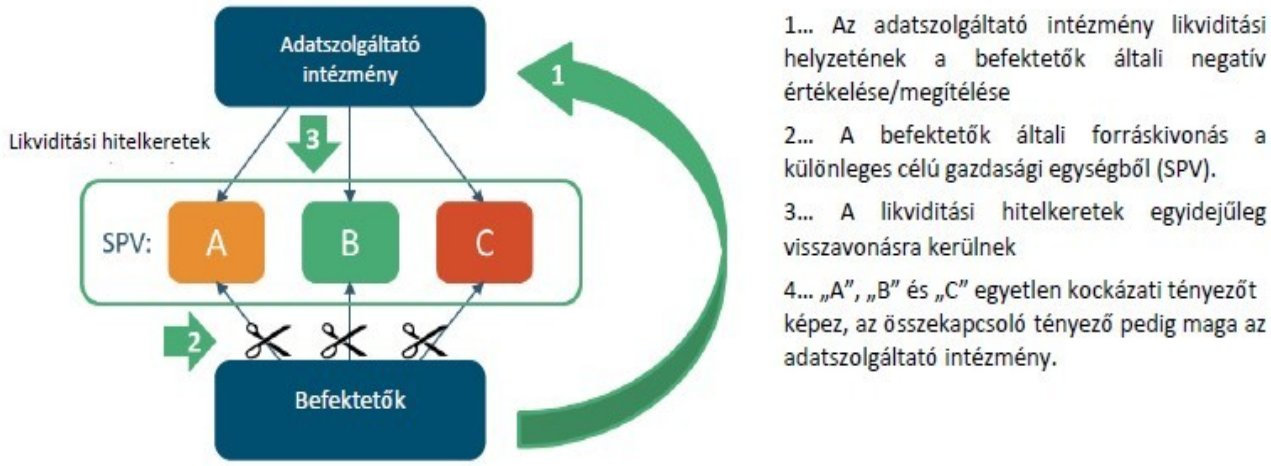

A jelen példa nem különbözteti meg, hogy a likviditási hitelkeretek közvetlenül a különleges célú gazdasági egységhez vagy a különleges gazdasági egységen belüli, alapul szolgáló eszközökhöz tartoznak-e; annak a ténynek van jelentősége, hogy a likviditási hitelkereteket valószínűleg egyidejűleg hívják le. Jelen példa nem veszi figyelembe az eszközök diverzifikálását és minőségét, vagy az ugyanazon ágazat befektetőire (pl. az eszközfedezetű értékpapírok piacán működő befektetőkre) történő támaszkodást, mivel az egyetlen kockázati tényező a hasonló struktúrák alkalmazásából és az egyetlen forrásra történő hagyatkozásból

[12] A CRR (54) preambulumbekezdése szerint „Annak megállapításához, hogy ügyfelek egy csoportja egymással kapcsolatban áll-e, és így a kitettségek egyetlen kockázati tényezőnek tekintendők-e, figyelembe kell venni azokat a kockázatokat is, amelyek maga az intézmény, annak pénzügyi csoportja vagy az azzal kapcsolatban álló felek által nyújtott, jelentős finanszírozást biztosító közös forrásból erednek."

(pl. az adatszolgáltató a különleges célú gazdasági egység értékpapírosítást kezdeményező intézménye és szponzora) adódik.

4. Az ellenőrzésen és a gazdasági függőségen keresztül történő összekapcsolódások közötti kapcsolat

<u>C/E.1. példa:</u> Az ellenőrzésen és a gazdasági függőségen alapuló kapcsolatok együttes előfordulása (egyirányú függés)

A következő példában az adatszolgáltató intézménynek kitettsége áll fenn az alábbi ábrán feltüntetett összes szervezettel szemben. Az „A" szervezet ellenőrzése alatt az „A_1" és az „A_2", a „B szervezet ellenőrzése alatt pedig a „B_1" áll. Emellett a „B_1" gazdaságilag függ az „A_2"-től (egyirányú függés):

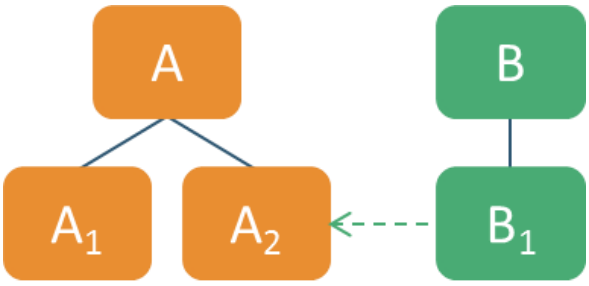

<u>Csoportosítási követelmény:</u> Ebben a példában elvárt a „B_1"-et belefoglalni az egymással kapcsolatban álló ügyfelek „A" csoportjába (a csoportot így az „A", az „A_1", az „A_2" és a „B_1" szervezet alkotja), valamint az egymással kapcsolatban álló ügyfelek „B" csoportjába is (a csoportot így a „B" és a „B_1" szervezet alkotja).

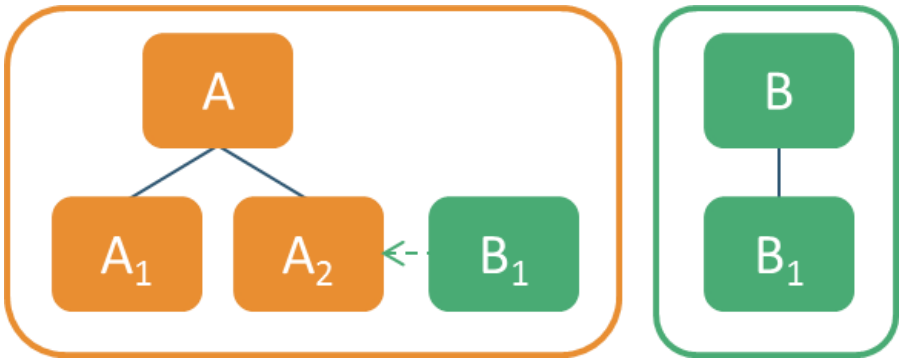

Az „A" szervezet pénzügyi nehézségei esetén az „A_2", és végső soron a „B_1" szervezet is pénzügyi nehézségeket fog tapasztalni jogi (A_2) és gazdasági (B_1) függőségük következtében. Három különálló csoport („A" + „A_1" + „A_2", „A_2" + „B_1", „B" + „B_1") létrehozása nem lenne megfelelő az „A" szervezettől eredő kockázat meghatározásához, mert „B_1" annak ellenére, hogy függ „A_2"-től, és azon keresztül „A"- tól is, kimaradna az egyetlen kockázati tényezőt képviselő „A" csoportból.

<u>C/E.2. példa:</u> Az ellenőrzésen és a gazdasági függőségen alapuló kapcsolatok együttes előfordulása (kétirányú függés)

Ebben a példában az „A_2” és a „B_1” gazdasági függősége nem egyirányú, hanem kölcsönös:

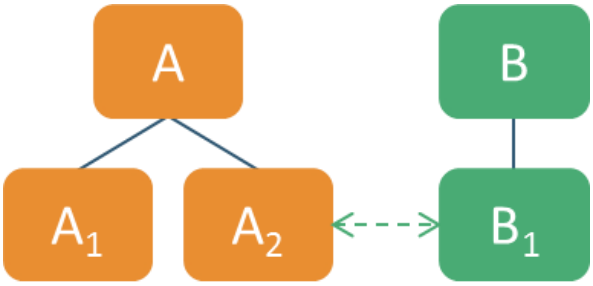

<u>Csoportosítási követelmény:</u> Elvárt az „A_2” szervezetet kiegészítésként bevonni a „B” csoportba, a „B_1” szervezetet pedig kiegészítésként bevonni az „A” csoportba:

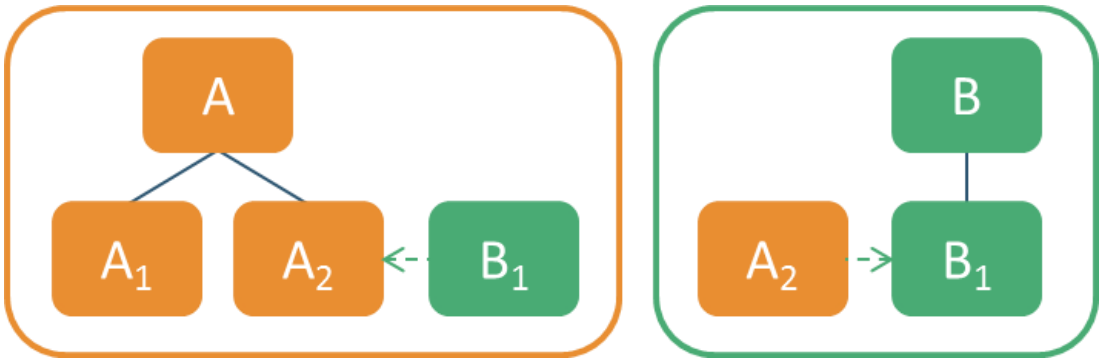

<u>C/E.3. példa:</u> Lefelé irányuló átterjedés

A C/E.1. példa e változatában a „B_1” ellenőrzése alatt két szervezet áll („B_2” és „B_3”). Ebben az esetben az „A” szervezet pénzügyi nehézségei az „A_2”, majd a „B_1” szervezeten keresztül átterjednek a „B_1” két leányvállalatára (lefelé irányuló átterjedés).

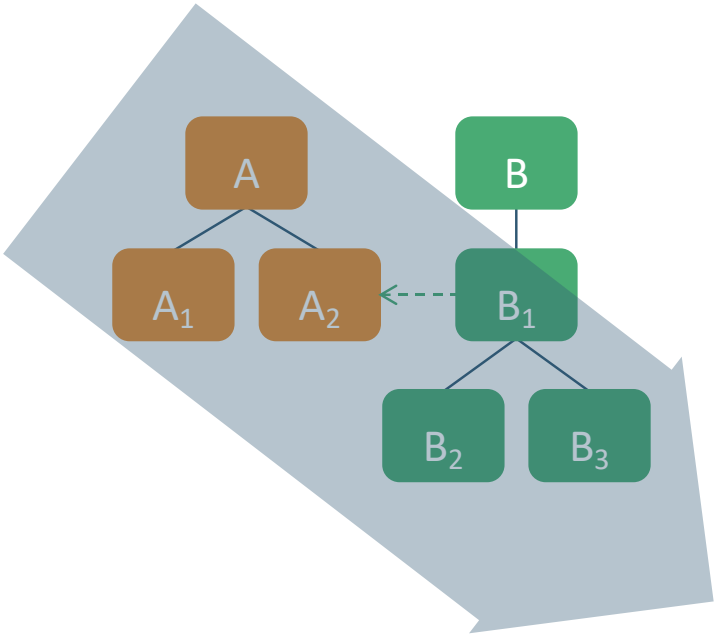

Csoportosítási követelmény:

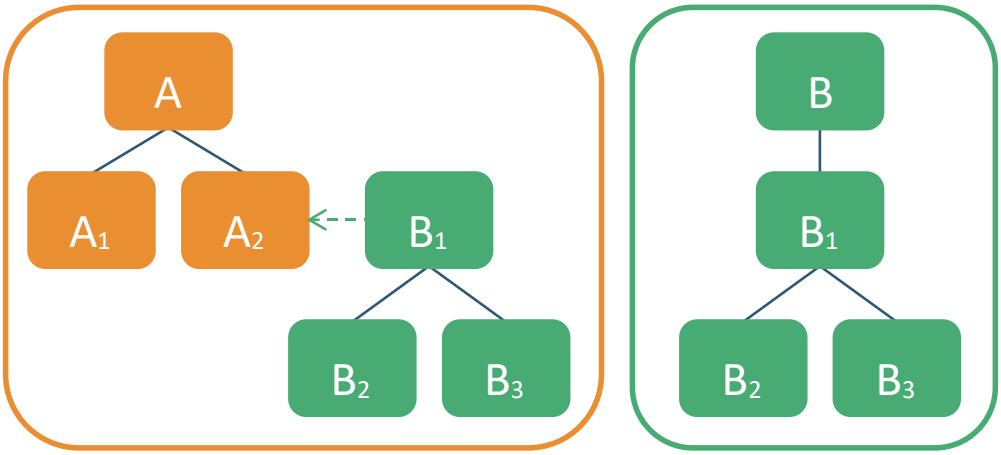

C/E.4. példa: Felfelé irányuló átterjedés

A „B” és a „B_1” szervezet közötti ellenőrzési kapcsolat nem vezet automatikusan a „B” szervezetnek az egymással kapcsolatban álló ügyfelek „A” csoportjába való sorolásához, mivel az „A” szervezet pénzügyi nehézségei valószínűleg nem okoznak pénzügyi nehézségeket a „B” szervezetnek. Mindazonáltal az ellenőrzést gyakorló „B” szervezetet az „A” csoportba indokolt sorolni, ha a „B_1” olyan fontos részét képezi a „B” csoportnak, amelynek eredményeképp a „B” szervezet gazdaságilag függ a „B_1”-től. Ebben az esetben az „A” szervezet pénzügyi nehézségei nemcsak lefelé, hanem felfelé irányulva, a „B” szervezetre is átterjednek, pénzügyi nehézségeket okozva „B”-nek (azaz így mindegyik szervezet egyetlen kockázati tényezőt alkot).

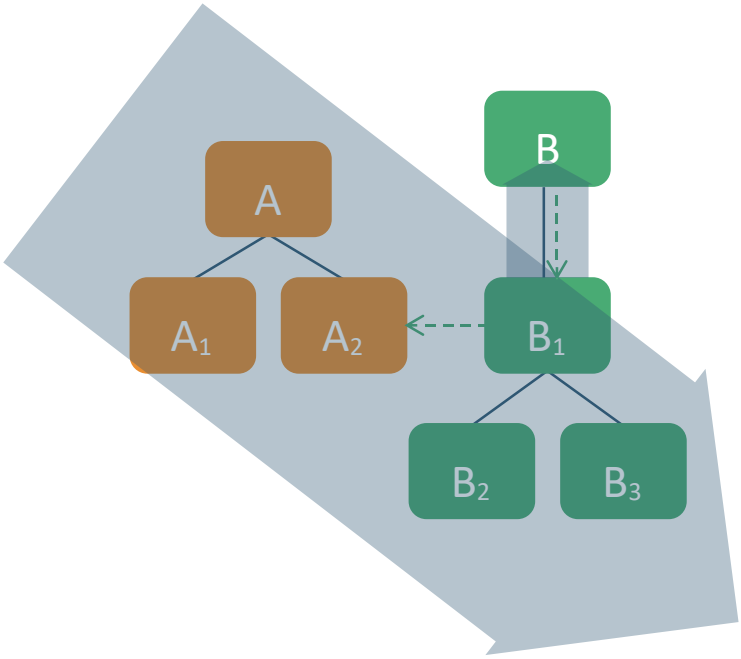

Csoportosítási követelmény:

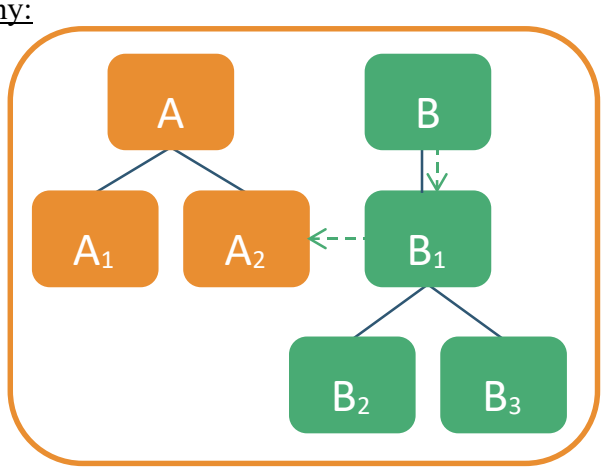

5. A kapcsolatban álló ügyfelek meghatározásának ellenőrzési és kezelési eljárásai

Mm.1. példa: Az átterjedési lánc megállapításának korlátai

A C/E.4. példa továbbfejlesztett változatában az adatszolgáltató intézménynek csak az „A" és a „B_3" szervezettel szemben áll fenn kitettsége. Ebben az esetben előfordulhat, hogy az adatszolgáltató intézmény nem feltétlenül szerez tudomást az átterjedési láncról, és az egymással kapcsolatban álló ügyfelek csoportját nem megfelelően hozza létre.

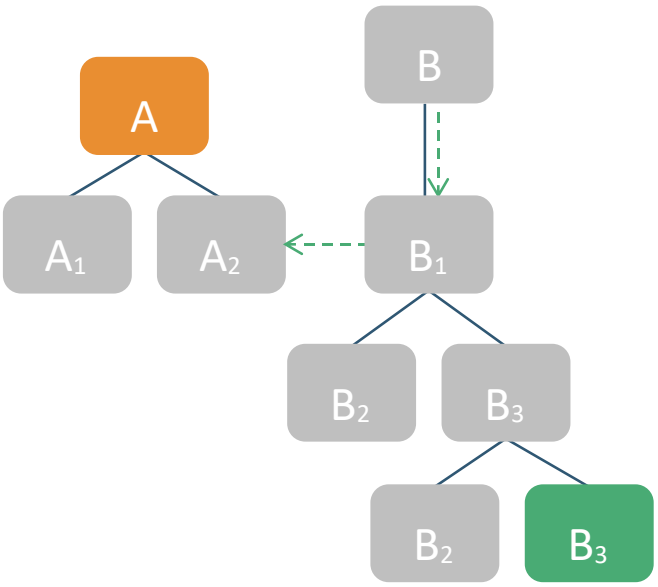
A
B
A1
A2
B1
B2
B3
B2
B3